

Πεζοί τόποι στο κέντρο της πόλης. Σκέψεις και ερωτήματα με αφορμή τη συζήτηση για την κρίση του δημόσιου χώρου στην ελληνική πρωτεύουσα.

Στις αρχές της δεκαετίας του '70, το ζήτημα του δημόσιου χώρου έρχεται στο προσκήνιο των πολιτικών της κεντρικής και της τοπικής αυτοδιοίκησης όχι ως ζητούμενο εξυγίανσης της κυκλοφορίας ή τουριστικής προβολής της πόλης αλλά ως εργαλείο «επανεκκίνησης» του κοινωνικού ιστού και μέσο αναχαίτισης της περιβαλλοντικής υποβάθμισης. Από το 1990 και μετά, και ενόψει Ολυμπιακών Αγώνων, οι πολυάριθμες επεμβάσεις μικρής κλίμακας στις γειτονιές δίνουν τη θέση τους σε έργα μεγάλου βεληνεκού σε μια περιορισμένη γεωγραφικά ζώνη. Με το πέρας των Ολυμπιακών Αγώνων και την έλευση των επιπτώσεων της χρηματοπιστωτικής κρίσης στη χώρα, ο δημόσιος χώρος του κέντρου της Αθήνας αλλάζει εικόνα αλλά και λειτουργία ως υπόβαθρο συλλογικής δράσης και συνειδητοποίησης. Σε μια πορεία αναζήτησης οικονομικών πόρων και επενδύσεων, η κυρίαρχη ρητορική από τα ΜΜΕ και το κράτος επικεντρώνεται στην *επικινδυνότητα* ή την *αισθητική* του δημόσιου χώρου, θέτοντας στο περιθώριο ερωτήματα που αφορούν τον ολοένα και μεγαλύτερο διαχωρισμό ενός ιστορικού τουριστικού κέντρου, φιλικού προς τον πεζό, με ένα εκτεταμένο *περίκεντρο* και τελικά *απόκεντρο*, αντιμέτωπο με την υποβάθμιση του κτιριακού αποθέματος και τη φτωχοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού του. Η *κρίση* του δημόσιου χώρου εμφανίζεται έτσι περισσότερο ως κρίση *ταυτότητας* παρά ως κρίση *υλικότητας*. Η παρούσα ανακοίνωση επιχειρεί, μέσα από μια επιτόπια έρευνα και συνεντεύξεις από σαράντα πρόσωπα του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, να εξετάσει τις συνθήκες αυτής της αλλαγής, τα χωρικά αποτυπώματά της αλλά και τον εκφερόμενο κυρίαρχο επιστημονικό και πολιτικό λόγο.

Η προώθηση της πεζοδρόμησης ως *ipso facto* απάντησης στα «δεινά» του δημόσιου χώρου και η εντεινόμενη εμπορευματοποίηση του τελευταίου, ρισκάρουν το όραμα για τη δημιουργία μιας πόλης *φιλικής προς τους πεζούς* να μετατραπεί σε συνθήκη για μια πόλη «*πεζών*» τόπων. Η τελευταία θα κληθεί σύντομα να επανεξετάσει τον συλλογικό της χώρο ως συνθήκη επαναδιαπραγμάτευσης του κοινωνικού συμβολαίου.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ Αρχιτέκτων Μηχανικός ΕΜΠ, Πολεοδόμος Ecole Nationale des Ponts et Chaussées PhD Université Paris 1 Pantheon-Sorbonne, Maitre-assistant associée – Ecole Nationale Supérieure d'Architecture Paris Malaquais, UMR8504 Geographie-cités.